

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra kriminalistiky

**Metodika vyšetřování organizované kriminality,
jejímž obětmi jsou osoby charakterizované jako
zvláště zranitelné oběti**

Bakalářská práce

**Methodology of the investigation of organized crime, whose victims are
persons characterized as particularly vulnerable victims**

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

Mgr. Jiří Vávra

AUTOR PRÁCE

Pavel PEK

KLADNO

2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Kladně, dne 15. 8. 2023

Pavel PEK

Poděkování

Chtěl bych velmi poděkovat mému vedoucímu práce, panu Mgr. Jiřímu Vávrovi, za jeho vstřícnost, odborné vedení, za pomoc a rady, jež předcházely konečné podobě této práce.

ANOTACE

Bakalářská práce se zabývá metodikou vyšetřování organizované kriminality, jejímž oběťmi jsou osoby charakterizované jako zvláště zranitelné oběti. Vzhledem k rozsáhlosti této trestné činnosti jsem se zaměřil na fenomén trestné činnosti páchané na seniorech a zvláštnostmi tohoto vyšetřování. Pojednává rovněž o seniorech jako o obětech trestného činu a o prevenci trestné činnosti na nich páchané. Práce je zaměřena na zefektivnění činnosti policie na místě spáchání trestné činnosti na seniorech a zvýšení objasněnosti tohoto druhu kriminality. Pro tento účel byla vypracována obecná Metodika doporučení vyšetřování organizované kriminality páchané na seniorech.

KLÍČOVÁ SLOVA

organizovaná kriminalita, senior, majetková trestná činnost, násilná trestná činnost, pachatel, oběť, podvod, krádež, výslech, prevence kriminality, metodické doporučení

ANNOTATION

The Bachelor thesis deals with the methodology of investigation of organized crime, whose victims are persons characterized as particularly vulnerable victims. Due to the extent of this crime, I have focused on the phenomenon of crime against the elderly and the peculiarities of this investigation. It also discusses the elderly as victims of crime and the prevention of crime against them. The thesis is aimed at improving the efficiency of police activity at the scene of crimes committed against the elderly and increasing the clarification of this type of crime. For this purpose, a general Methodology of Recommendations for the Investigation of Organised Crime against the Elderly has been developed.

KEYWORDS

organised crime. senior, property crime, violent crime, offender, victim, fraud, theft, interrogation, crime prevention, methodological recommendations

Obsah

1.	Úvod	7
2.	Historie organizovaného zločinu	9
2.1	Historie organizovaného zločinu na území ČR.....	10
3.	Základní pojmy organizovaného zločinu a zvláštnosti metodiky vyšetřování	12
3.1.	Metodika vyšetřování trestných činů.....	12
3.2.	Organizovaný zločin a jeho znaky.....	14
3.3.	Charakteristika pachatele organizovaného zločinu	15
4.	Pomocné prostředky proti organizovanému zločinu	15
4.1.	Právně závazné nástroje.....	17
4.2.	Právně nezávazné nástroje.....	19
5.	Charakteristika zvlášť zranitelné oběti	20
6.	Definice pojmu Senior a systém Amos	21
6.1	Jednotlivé nejběžnější legendy tr. činnosti páchané na seniorech.....	25
7.	Obecná metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů ...28	
8.	Metodika vyšetřování organizované kriminality	31
8.1.	Typické stopy.....	32
8.2.	Typické vyšetřovací situace.....	32
8.3.	Zvláštnosti podnětů vyšetřování.....	33
8.4.	Zvláštnosti počátečních úkonů.....	34
8.5.	Zvláštnosti vyšetřovacích verzí a plánování vyšetřování.....	34
8.6.	Zvláštnosti prevence a spolupráce s občany.....	35
9.	Operativně pátrací činnost	35
10.	Metodické doporučení k problematice organizované trestné činnosti páchané na seniorech	39

Závěr	44
Statistika trestných činů páchaných na seniorech za období let 2021/2022	45
Seznam literatury	49
Monografie.....	49
Zákonná úprava.....	49
Elektronické zdroje.....	50
Seznam použitých zkratek	50
Seznam grafů a tabulek	51

1. Úvod

Pod pojmem organizovaná kriminalita bychom si měli představit trestnou činnost páchanou dlouhodobě nejméně třemi pachateli za účelem dosažení velkého zisku, s delším časovým úsekem, kde hlavním cílem je především proniknutí do ekonomických, hospodářských i politických struktur státu. Jedná se o nejvyšší stupeň organizované kriminality, která zasahuje do nejvyšších pater státu v podobě organizovaného zločinu.

Bakalářskou práci Metodika vyšetřování organizované kriminality, jejímž obětmi jsou osoby charakterizované jako zvláště ohrožené oběti, jsem si vybral, protože se jedná o velmi závažnou formu jednání, kterou je zapotřebí všemi zákonnými prostředky potírat. Jedná se o rozsáhlé téma, proto téma Bakalářské práce bylo zúženo a to na trestnou činnost páchanou na seniorech. V současné době pracuji na odboru obecné kriminality Krajského ředitelství policie Středočeského kraje jako policista. Před tím jsem pracoval 12 let u Služby kriminální policie a vyšetřování, oddělení obecné kriminality, kde jsem měl na starosti, mimo jiné, majetkovou trestnou činnosti páchanou na seniorech.

Trestná činnost páchána na seniorech jsou činy, které vzhledem ke zvláště ohrožené oběti, jsou velmi závažné. Samozřejmě ať už jde o jakákoliv protiprávní jednání, byť může jít o jednoduchá přestupková jednání, přečiny, zločiny, vždy se nás takové skutky dotknou, neboť obětmi těchto protiprávních jednání se může stát kdokoli z našich blízkých, známých. Vzhledem k obětem této trestné činnosti byly tyto případy nejobtížnější. Je opravdu náročné smířit se se skutečností, že senior, který celý život šetří, aby si přilepšil na živobytí, popř. aby vyšel se svým důchodem, o veškeré své úspory přichází. Často takové případy končí smrtí jedince, neboť z daného skutku na něm spáchaném, již nemá vůli žít. Právě proto bylo vybráno téma bakalářské práce Metodika vyšetřování organizované kriminality, jejímž obětmi jsou osoby charakterizované jako zvláště ohrožené oběti s tím, že se bakalářská práce nejvíce zaměří na tuto oblast.

Hlavním cílem bakalářské práce je zhodnotit nedostatky a případně stanovit postupy při efektivním vyšetřování této trestné činnosti, přičemž bylo čerpáno nejen z vlastních zkušeností, ale také ze studia metodik Policejního prezidia, Národní centrály pro boj s organizovaným zločinem, právních předpisů a judikatury.

S ohledem na stanovený rozsah bakalářské práce se pokusím v obsahu zhodnotit praktické zkušenosti, poznatky, přínosy i negativa s popsáním některých případů, které vychází z reálných skutků, které byly policejními orgány řešeny.

Teoretická část této práce mapuje historii organizovaného zločinu jak ve světě, tak i v České republice. Zaměření bude dále spočívat na charakteristiku pachatele organizovaného zločinu a na oběti trestných činů.

V další části bakalářské práce se budu věnovat pojmu metodiky vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů, které by měli být užitečné pro praxi pro vyšetřování, odhalování, prevenci a jakým způsobem v postupovat na místě činu.

V následujících kapitolách bakalářské práce, bych se chtěl věnovat institutům pro boj s organizovaným zločinem. Především se chci věnovat zvláštnostmi počátečních a následných úkonů vyšetřování. Budu se zde vyjadřovati k trestnímu a policejnímu právu, jejichž prostředky jsou nutné pro boj s organizovaným zločinem.

V praktické části se pokusím věnovat Metodickým doporučením a postupům současné problematiky metodiky vyšetřování této trestné činnosti, které by mohly posloužit k efektivnosti vyšetřování trestné činnosti páchané na seniorech. Tato metodická doporučení by měla být zařazena jako výchozí postup při odhalování, vyšetřování zmiňované trestné činnosti.

2. Historie organizovaného zločinu

Vznik organizovaného zločinu sahá již mnoho let do minulosti, kdy se můžeme bavit dokonce o několik tisíc let zpětně. Avšak rozmachem organizovaného zločinu bylo století sedmnácté. V Číně například vystřídala dynastie Ming dynastii Ching. A právě největší tradice v existenci tajných společenství má Čína. Známa byla obzvláště „Společnost tří v jednom“, která byla také nazývána „Trojspolek“ nebo Triáda. Těmito společnostmi byly i velké rodiny, v jejichž čele stál „velký bratr“. Členové byli přijímáni pomocí rituálů, tzn. v krevní přísaze, obsahující 36 závazků.

Čím dál častěji docházelo k vytváření skupin, které parazitovaly na tehdejší společnosti. Jednalo se především o tajné klany, které byly vybudovány na základě hierarchie, nikdo cizí k nim neměl přístup, měly vlastní statuty a dokonce i sankční systémy.

V druhé polovině 19. století do 1. světové války tyto spolky přestaly naplňovat své původní cíle, přičemž začaly působit jako organizované zločinecké skupiny s cílem rozšíření svého kapitálu a získání moci. Jakmile se kdokoli z daného společenství postavil proti svým členům, byl za své činy potrestán.

S určitostí stojí za zmínku představení i samotných klanů, které působily ve 20. století, přičemž většina z nich je činná ve světě i dodnes. Jedná se např. o Čínské triády, Japonskou Yakuza, v Itálii byla strukturovaná mafie s názvem N'drangheta, v USA Cosa Nostra. Ve 30. letech 20. století byl mafiánským bossem v USA Al Capone, který zemřel v roce 1947.

Po 2. světové válce se yakuza spojila s japonským fašistickým podzemím, kdy tímto Spojené státy Americké poznaly, že v Japonsku nelze vládnout proti ní.

Po zrušení prohibice v USA gangy jako zejména Cosa Nostra, se věnovaly obchodu s heroinem. Americké gangy spolupracovaly s francouzskou French Connection, která dodávala opium z Turecka přes Sýrii a jižní Francii do USA. Během druhé světové války se tato činnost pozastavila a byla obnovena v padesátých letech, dále se rozšiřovala v letech šedesátých.¹

2.1 Historie organizovaného zločinu na území České republiky

Před rokem 1989 nebyl naší společnosti fenomén organizovaného zločinu vnímán jako problém, jelikož v této době nebyly otevřeny hranice, byly kontroly na hraničních přechodech a díky politické situaci se skoro vůbec na našem území skoro vůbec nenacházel.

Po listopadu 1989 došlo ke změně politické situace. Tímto krokem, dále následnými již svobodnými volbami došlo ke změně Ústavy, Listiny základních práv a svobod a dalších zákonů. Vznikla Československá Federativní republika, ve které změnou zákonů sice kontroly na hranicích nepřestaly existovat, nýbrž se otevřely hranice. Prezident udělil amnestii, která v celé Evropě neměla obdoby. Československo a posléze Česká republika se stala lukrativním působištěm pro pronikání organizovaného zločinu ze zahraničí. Po otevření hranic velmi vzrostla drogová trestná činnost. Ze začátku Česko patřilo pro zahraniční gangy pouze jako tranzit do severských zemí, avšak v dnešní době je již cílovou stanicí.

Byly zde také vytvořeny podmínky pro nárůst zdejších forem organizovaného zločinu jako například klan Antonína Běly či Františka Mrázka. Mimo další stojí za zmínku tzv. Berdychův gang, což je označení pro skupinu lidí, která za asistence či pod přímým řízením několika vlivných lidí z řad policie provozovala rozsáhlou kriminální činnost na území ČR, a to zhruba od druhé poloviny 90. let do roku 2004.²

¹NĚMEC, Miroslav. Organizovaný zločin: aktuální problémy organizované kriminality a boje proti ní. Praha: Naše vojsko, 1995, str. 13, 19 ISBN 80-206-0472-3.

²Cs.wikipedia.org/wiki/Berdychuv_gang

Jedním z nejznámějších „gangů“ v ČR byly v 90. letech tzv. Orličtí vrazi, kteří mají na svědomí prokázané vraždy pěti podnikatelů. Několik dalších vražd se jim prokázat však nepodařilo. Nesmíme taktéž zapomenout na Ivana Jonáka a jeho Discoland, kde se sdružovaly osoby napojené na organizovaný zločin.

V roce 1994 se konala v Neapoli Světová meziministerská konference o organizovaném zločinu. Debata, která se při konferenci vedla, byla řízena profesionály, orgány činnými v trestním řízení, především policisty, kteří požadovaly účinnější zbraně k odhalování a potírání organizovaného zločinu, mezi pracovníky právnické obce, kteří poukazovali na limity trestního a policejního práva a na nezbytné záruky občanských práv a svobod.

Jako první vládní koncepce boje s organizovaným zločinem byla přijata v roce 1996, která byla v pozdějších letech několikrát aktualizována, především vzhledem k technologiím a prostředkům, které pachatelé organizovaného zločinu používali.

De facto, politika boje s organizovaným zločinem se původně hlavně zaměřila na přijetí prostředků nezbytných v trestním a policejním právu. U Policie ČR byly zřízeny speciální útvary jako např. ÚOOZ, ÚOKFK. Americká FBI pořádala v ČR semináře a přednášky pro policisty z těchto útvarů, kdy tito příslušníci mají vypracovanou vlastní koncepci pro boj s organizovaným zločinem a podle této koncepce většinou úspěšně s tímto zločinem bojují.

Debata mezi profesionály (policisty, pracovníky justice, pracovníky právnické obce, politiky apod.), o vztahu k požadavkům na účinnost nástrojů navrhovaných či přijatých pro prevenci, vyšetřování a stíhání organizovaného zločinu a mezi ochranou základních lidských práv a svobod, včetně ochrany soukromí a stability právních záruk, má zásadní význam a trvalý charakter.

Jak u nás, tak i v jiných státech se vyskytují znatelné rozdíly. Mnoho občanů, ale i politiků zastává názor na rozšíření pravomocí orgánů činných v trestním

řízení v zájmu bezpečnosti a další část odborného i veřejného mínění je spíše nakloněna o střežení limitu státní moci v oblasti ochrany lidských práv, nevyjímaje též soukromí.³

3. Základní pojmy Metodiky vyšetřování trestných činů, zvláštnosti vyšetřování organizovaného zločinu

Úvodem této kapitoly se domnívám, že by bylo vhodné zmínit některé podstatné pojmy jako je metodika vyšetřování, co vlastně představuje v systému věd a co je jejím cílem.

3.1 Metodika vyšetřování trestných činů

Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů náleží do zvláštní části kriminalistické vědy. Dá se říci, že se jedná o vlastní vědeckou kategorii, která se zabývá odhalováním a vyšetřováním určitého typu trestného činu.

„Metodikami vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů, jakožto zvláštní část kriminalistiky rozumíme uspořádané systémy poznatků o typových kriminalistických charakteristikách trestných činů, o zákonitosti vzniku, vyhledávání a zajišťování stop jednotlivých typů trestných činů, o vyšetřovacích situacích utvářejících se při vyšetřování, jakož i systém typových modelů činnosti kriminalistův určitých etapách procesu poznání trestných činů daného druhu.“

Tento pojem tedy Metodika vyšetřování trestných činů je vyjádřen obecně, tudíž je zapotřebí od tohoto pojetí rozlišit „metodiku vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů“, tedy jednotlivé metodiky, aby se daly aplikovat též v praxi.⁴

³PhDr. BUDKA Ivan, Ph. D. Organizovaný zločin II, vyd. Praha 2006: Policejní akademie ČR, Ústav policejně bezpečnostních studií, Katedra kriminální, cizinecké a pohraniční policie, str. 29 – 32

⁴STRAUS Jiří a kolektiv, Kriminalistická metodika 2. rozšířené vydání, Plzeň: Aleš Čeněk s. r. o., 2008, str. 15, ISBN 978-80-7380-124-3.

Hlavní úlohou metodik je stanovit, doporučení a obecné metody pro konkrétní druh trestných činů, na které se vztahují a vytvořit tak strukturovaný systém jednotlivých postupů, i přesto je nutné mít v povědomí všechny řešené skupiny, jelikož mohou mít i určitou spojitost.

Dalo by se i říci, že metodiky lze zavést jako možné návody či modely činnosti vyšetřovatele nebo operativce na místě činu, které vedou k odhalování, prověřování, či prevenci konkrétního druhu trestného činu. Z praxe však vím, že není možné postupovat striktně podle předepsaných doporučení, pokynů apod. Každý druh trestné činnosti má svá specifika, pro příklad mohu uvést přečin krádež proti zločinu loupež, kde dojde ke krádeži mobilního telefonu. U trestného činu krádež nelze takový přístroj lokalizovat, pokud se jedná o první odstavec daného ustanovení. Rozdíl oproti zločinu loupež je v trestní sazbě, kdy u loupeže je horní hranice trestní sazby let. Zde i v prvním odstavci lze provést samotnou lokalizaci a posléze provést na základě příkazu soudu zjištění údajů o telekomunikačním provozu.

Většinou se jedná o případy, kde čas hraje svou roli, nemáme dostatek informací, může hrozit i opakování trestné činnosti.

Při použití metodiky je třeba vzít v potaz především konkrétnost trestného činu a momentální vyšetřovací situaci vzniklou v určitém okamžiku vyšetřování. To znamená, že trestné činy, jejichž rozhodné prvky kriminalistické charakteristiky jsou shodné, spadají do jednoho typu trestných činů a je pro ně vytvořen typový model činnosti – samostatná metodika.⁵

⁵KONRÁD, Zdeněk, PORADA Viktor, STRAU Jiří, SUCHÁNEK Jaroslav KRIMINALISTIKA, Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování, str. 165-166 ISBN978-80-7380-547-0

3.2 Organizovaný zločin a jeho znaky

Organizovaný zločin je svou formou skupinovou trestnou činností. Specifikace znaků této trestné činnosti jsou odlišné od klasické trestné činnosti vykonané jedním či dvěma pachateli. Tyto znaky jsou však rozdílné od nižších forem trestné činnosti. V mezinárodních dokumentech se hovoří o níže uvedené znaky organizovaného zločinu:

- skupinová zločinecká aktivita tří a více osob,
- dlouhodobá soustavná činnost orientována na zisk a moc,
- zločinecká základna s organizační strukturou,
- vysoký stupeň hierarchických vazeb založených na disciplíně, profesionalitě,
- legalizace výnosů z trestné činnosti,
- pronikání společenských, ekonomických a politických sfér,
- mezinárodní spojení a působení,
- úsilí o monopolní kontrolu určité oblasti,
- vysoká adaptabilita

Tyto zmíněné znaky představují zvláště závažnou trestnou činností. Tvorba zisku a soustavná činnost mimo jiné, organizovaný zločin definují. Z další definice páčání zvláště závažné trestné činnosti vyplývá, že se na této trestné činnosti podílí nejméně tři osoby, jejichž záměrem je zisk, přičemž abychom mohli učinit tento závěr o existenci takovéto skupiny organizovaného zločinu, musí k těmto znakům přistoupit alespoň další tři libovolné znaky z níže uvedených bodů.⁶

Avšak i přes toto vysvětlení, je pojem organizovaného zločinu popsat velmi obtížné.

⁶NĚMEC, Miroslav. Organizovaný zločin: aktuální problémy organizované kriminality a boje proti ní. Praha: Naše vojsko, 1995, str. 13 ISBN 80-206-0472-3.

Pro příklad jsem vybral nejvíce známé definice, jako jsou:

„Skupina nejméně tří osob s pevnou organizační strukturou, hierarchií a dělbou činností, zaměřenou na páchaní závažné úmyslné trestné činnosti a na tvorbu zisku, zpravidla propojená do zahraničí, která cíleně proniká do hospodářských, ekonomických a politických struktur státu.“ Jinou definici podává například Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu.“⁷

„Skupina organizovaného zločinu znamená strukturovanou skupinu tří a více osob existující po určité časové období a jednající ve vzájemné dohodě za účelem spáchání jednoho či více závažných trestných činů či trestných činů stanovených v souladu s touto Konvencí za účelem získání přímého či nepřímého finančního či jiného hmotného prospěchu.“⁸

3.3 Charakteristika pachatele organizovaného zločinu

Jako takového pachatele organizovaného zločinu nelze jednoduše pojmenovat. Má to především souvislost s různorodou činností pachatelů. Rozdíly jsou, zda se jedná o obecné či hospodářské delikty. Dle současného stavu trestné činnosti se nedá již zcela říci, že obecnou trestnou činností páchají mladší lidé, hospodářskou starší. Je zde ale zjevné, že u obecné kriminality převažují pachatelé, kteří mají nižší formu vzdělání, pochází většinou z neúplných či problémových rodin. U pachatelů hospodářské kriminality však převažuje vyšší míra vzdělání, jsou upravení a vzbuzují u obětí důvěru.

4. Pomocné prostředky proti organizovanému zločinu

Proti boji s organizovaným zločinem v rámci České republiky působí několik orgánů.

Zajišťování strategické úrovně má na starosti Ministerstvo vnitra ve spolupráci s dalšími resorty. Úroveň analytickou zajišťuje Policejní prezidium ČR ve spolupráci s dalšími útvary Policie ČR a zpravodajskými službami.

Operativní úroveň je zajišťována specializovanými útvary Policie ČR a Celní správy ČR ve spolupráci s dalšími útvary.⁹

Pod gesci Ministerstva vnitra však spadají i další orgány, Odbor bezpečnostní politiky ministerstva vnitra, Policie České republiky, Bezpečnostní a informační služba, Institut pro kriminologii, ale i Analyticko-finanční útvar Ministerstva financí.

Prevenci, odhalování, vyšetřování a postihování organizovaného zločinu zajišťují převážně celostátní specializované útvary Policie ČR, mezi které se nepochybně řadí Národní centrála proti organizovanému zločinu SKPV, Útvar odhalování korupce a finanční kriminality SKPV a Národní protidrogová centrála SKPV. Boj s organizovanou kriminalitou však nevedou jen tyto útvary, nýbrž také útvary na nižší člancích SKPV v jednotlivých Krajských ředitelstvích policie. Mnohokrát jsem se podílel na vyšetřování organizované trestné činnosti, sice neměla nadnárodní kontext, ale znaky naplňovala.

Dále se na této činnosti podílí i speciální útvary Policie České republiky tedy Útvar zvláštních činností SKPV, Útvar speciálních činností SKPV, Útvar rychlého nasazení

Mimo útvarů Policie ČR se bojem s organizovaným zločinem zapojují i jiné orgány a to Celní správa, případně Generální inspekce bezpečnostních sborů.

Myslím si, že by bylo vhodné ještě uvést, že shora uvedené orgány spolupracují taktéž s jinými ústředními orgány veřejné moci, samosprávnými úřady, právníckými a fyzickými osobami, jelikož i tyto osoby mohou přispět svými poznatky k odhalování zločineckých skupin.

⁷STRAUS, Jiří, et al. Kriminologická metodika. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, str. 288.

⁸Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu, přijatá dne 15. 11. 2000 v New Yorku.

⁹Usnesení Vlády České republiky ze dne 10. srpna č. 598 o Koncepci boje proti organizovanému zločinu na období let 2011-2014, str. 16.

V neposlední řadě je potřeba uvést i útvary, bez jejichž pomoci by nebyla funkční mezinárodní spolupráce. Jedná se o útvary v rámci Ministerstva vnitra ČR a Policie ČR, Odbor mezinárodní policejní spolupráce Policejního prezidia ČR, Národní ústředna Interpolu Praha, Národní jednotka Europol, Národní centrála SIRENE. Za své působení u Policie ČR jsem mnohokrát využil tyto útvary v rámci mezinárodní spolupráce.

Podle charakteru můžeme prostředky určené k boji s organizovaným zločinem rozdělit do dvou skupin:

- právně závazné nástroje
- právně nezávazné nástroje.

V první skupině máme právní předpisy, kterými jsou příslušné orgány vázány. Druhou skupinu naopak tvoří prostředky, jimiž se příslušné orgány přímo vázat nemusí, neboť v té podobě, ve které jsou publikovány, mají povahu pouhého doporučení.

4.1 Právně závazné nástroje

Prostředky k zabránění legalizace výnosů z trestné činnosti

- trestní řád
- zajištění peněžních prostředků na účtu u banky nebo jiné instituce, zajištění cenných papírů, zajištění nemovitosti, zajištění jiné majetkové hodnoty, zajištění náhradní hodnoty (§79a – §79f),
- trestní zákoník
- TČ legalizace výnosů z trestné činnosti (§216),
- TČ legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti (§217)

Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.

- identifikace klienta (§7),
- kontrola klienta (§9),
- oznámení podezřelého obchodu (§18),

- oznamovací povinnost při přes hraničních převozech (§41),

Zákon č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti a o změně zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů, povinnost bezhotovostní platby při finančních transakcích přesahující 350 000,- Kč § 4 odst. 1, o zákon č. 280/2005 Sb., daňový řád, daňová kontrola (§85), a další.

Prostředky zpřísněné trestní represe vůči organizovanému zločinu: o trestní zákoník, organizovaná zločinecká skupina (§129), pachatel TČ spáchaného ve prospěch organizované zločinecké skupiny (§107),¹⁰

Operativně pátrací prostředky:

- trestní řád (zákon č. 141/1961 Sb.),
- předstíraný převod (§158c),
- sledování osob a věcí (§158d),
- použití agenta (§158e),¹⁰
- zákon o policii (zákon č. 273/2008 Sb.),
- informátor (§73),
- krycí prostředky (§74),
- krycí doklad (§75),
- zabezpečovací technika (§76),
- zvláštní finanční prostředky (§77)¹¹

Je mnoho právních předpisů, které stanoví práva a povinnosti jednotlivých složek státu, přičemž mezi nejvýznamnější lze uvést následující. Zákon č. 153/1994. Sb., o zpravodajských službách České republiky, zákon č. 154/1994 Sb.,

¹⁰KARABEC, Zdeněk. Účinnost k právním prostředkům boje proti organizovanému zločinu, Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1999, 2. vydání s. 8 – 13

¹¹Úplné znění číslo 1491 Trestní předpisy. Vydání Praha Sagit a. s. podle stavu k 1. 6. 2022, ISBN 978-80-7488-530-3

¹²Zákon o Policii České republiky č. 273/2008 Sb., úplné znění včetně doplňků. Vydání: Praha Trivis, aktualizované vydání k 1. září 2022, ISBN 978-80-87451-70-0

o Bezpečnostní informační službě, zákon č. 289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství, zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství.

4.2 Právně nezávazné nástroje

Mezi právně nezávazné nástroje lze zařadit velké množství materiálů různých subjektů jako například výroční zprávy Národní protidrogové centrály, Útvaru organizovaného zločinu, Útvaru odhalování korupce a finanční kriminality i všech tří složek zpravodajských služeb či zprávy o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území ČR zpracovávané každoročně MV ČR. Stěžejním dokumentem je však Koncepce boje proti organizovanému zločinu. Také v tomto směru můžeme hovořit o Akčních plánech boje proti organizovanému zločinu na roky 2022 a 2023.

Cílem zmiňované koncepce je vytvoření plánu, který by zlepšil postavení orgánů činných v trestním řízení v rámci odhalování/vyšetřování organizovaného zločinu. Pojednává o realizaci týmů, které by se adaptovali na současné problematiku. Dle mého názoru jsou některá plánovaná opatření obtížně proveditelná, neboť tato jsou závislá na finanční podpoře. Příkladem může být v současné době problematika kyberkriminality s tím, že samotná Policie České republiky nedokáže na tuto nijak reagovat.

Její vývoj se řítí rychlostí blesku, přičemž znalost/školení v tomto směru IT specialistů/policistů značně pokulhává. Ano, jsou zřizovány různé speciální týmy, ale jsou skutečně specialisty? Dle mých dosavadních zkušeností, pokud se skutečně objeví v nějakém týmu opravdový zkušený specialista IT, tak brzy od Policie České republiky odchází, neboť není dostatečně finančně ohodnocen.

Dále jsou zpracovávány i další strategické materiály související s činností zločineckých skupin.

Jsou jimi například:

- Strategie vlády v boji proti korupci,
- Strategie boje proti terorismu,
- Národní strategie protidrogové politiky či Národní strategie boje proti obchodování s lidmi.¹³

5. Charakteristika zvláště zranitelné oběti

Zákon č. 45/2013 Sb. o obětech trestných činů vymezuje několik skupin zranitelných obětí:

- děti, tj. oběti mladší 18 let,
- osoby vysokého věku nebo hendikepované osoby, tj. oběti s fyzickým mentálním, nebo psychickým hendikepem nebo smyslovým poškozením, pokud tyto skutečnosti vzhledem k okolnostem případu a poměrům této osoby bránit jejímu plnému a účelnému uplatnění se společností ve srovnání s jejími ostatními členy,
- oběti trestného činu obchodování s lidmi nebo trestného činu teroristického útoku,
- oběti trestného činu znásilnění, týrání svěřené osoby a trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí,
- oběti trestného činu v sexuální oblasti, trestného činu zahrnující nátlak, násilí nebo pohnutku násilí, trestného činu spáchaného pro příslušnost k některému národu, rase, etnické skupině, náboženství, třídě nebo jiné skupině osob nebo oběti trestného činu ve prospěch organizované zločinecké skupiny, jestliže je zde zvýšené nebezpečí způsobení druhotné újmy.¹⁴

¹³Národní strategie proti obchodování s lidmi v České republice na období let 2012 až 2015, schválená usnesením Vlády České republiky ze dne 18. dubna 2012 č. 282.

¹⁴DURDÍK Tomáš, ČÍRTKOVÁ Ludmila, VITOUŠOVÁ Petra, HÁKOVÁ Daniela, Zákon o obětech trestných činů, Komentář, č. 45/2013 Sb. § 4 odst. 4, ISBN 978-80-7598-109-7

6. Definice pojmu Senior a systém Amos

V průběhu životního cyklu se z dítěte, které zaměstnává své okolí, stane přes plně platného člověka časem opět jedinec, znovu své okolí zaměstnávající. Mnohé seniory je proto nutno chránit podobně jako děti. Někteří senioři bývají i stejně důvěřiví jako děti a tuto důvěřivost využívají specializovaní pachatelé, kteří se na úkor seniorů obohacují.

Senior je starší člověk, ale také nejstarší a zpravidla vážený člen nějakého společenství. Jako jediným objektivním faktorem, při posuzování toho, kdo je senior, se stal kalendářní věk jedince. Kalendářní věk je relativně jednoduše statisticky zachytitelný. Nejobvyklejší věkovou hranicí je věk 60 a výše. A i v rámci této trestné činnosti pachatelé oslovují osoby v tomto věkovém rozmezí.

V rámci boje proti této kriminalitě bylo vyhlášeno Mimořádné opatření Senior, jehož součástí byl vytvořen informační systém PČR Amos Senior. V něm jsou protiprávní činy s konkrétní legendou nově evidovány.

Do systému Amos Senior se skutky dostanou automaticky po označení Sledované události při editaci skutku v informačním systému evidence trestního řízení (ETŘ). Toto označení musí zadat při editaci spisového materiálu v IS ETŘ policejní orgán, který přijal oznámení. Ve Sledované události máme několik možností, z nichž jedna nese název SENIOR.

Krádeže, podvody a jiné skutky, v nichž je sice obětí senior, ale pachatel je buď nespáchal pod legendou, nebo mu bylo jedno, kdo bude jeho obětí (bez ohledu na její věk) se jako Sledovaná událost Senior neoznačuje.¹⁵

¹⁵ZPPP č. 48/2014 č. 55, část I. o stálém automatizovaném prostředku pro sběr, zpracování, exportování údajů AMOS

Bohužel v současné době je velmi nízká informovanost, případně školení policistů na základních útvarech a tito policisté nedokáží vyhodnotit, zda se jedná o trestnou činnost páchanou na seniorech či nikoli. Chybné označování Sledované události Senior v ETRŘ vede k automatickému zahlcení systému Amos neroztříděnými případy, což jednak ztěžuje jeho vytěžování a rovněž zaměstnává odpovědné policisty ručním promazáváním.

Kritériem pro označení oběti za SENIORA je legenda. Pachatel využije neznalosti, domněnky, využívá omylu, lsti. Vždy má pachatel připraven nějaký příběh, který přednese své oběti a tato je v takovýchto případech zranitelnější, většinou podlehe.

Pro lepší pochopení dané problematiky byl vytvořen malý test (11 otázek) o rozpoznání Sledované události Senior:

- Otázka č. 1:

Neznámý pachatel se v nepřítomnosti seniora vloupal do jeho bytu, kde odcizil finanční hotovost a šperky.

Je možno tuto událost označit jako Sledovaná událost Senior?

Odpověď: Ne, nejde o čin pod legendou.

- Otázka č. 2:

Ve svém bytě byl nalezen mrtvý senior. Šetřením bylo zjištěno, že se jedná o náhlé úmrtí.

Je možno tuto událost označit jako Sledovaná událost Senior?

Odpověď: Ne, nejde o trestný čin ani přestupek spáchaný pod legendou

- Otázka č. 3:

Dvě upravené a dobře mluvící Romky přinesly seniorce deku jako údajnou výhru. Zatímco jí jedna do ní balila, druhá nepozorovaně odcizila finanční hotovost.

Je možno tuto událost označit jako Sledovaná událost Senior?

Odpověď: Ano, jde o krádež spáchanou pod legendou.

- Otázka č. 4:

Neznámý pachatel číhal v úkrytu, a když kolem procházela seniorka, strhl jí za běhu kabelku s takovou razancí, že došlo k pádu poškozené a zlomenině jejího krčku.

Je možno tuto událost označit jako Sledovaná událost Senior?

Odpověď: Ne, nejde o trestný čin spáchaný pod legendou. Zde je patrné, že se jedná o krádež při sobě, ublížení na zdraví, případně loupež, tedy pokud by se oběť s pachatelem ještě přetahovala. I kdyby se pachatel zaměřoval na starší osoby, trestný čin nebyl spáchaný pod žádnou legendou.

- Otázka č. 5:

V domě s pečovatelskou službou se kvůli jejich společné známé pobili dva senioři, přičemž jeden druhého shodil ze schodů, čímž u něj došlo ke zlomenině spodiny lebeční s délkou léčení nejméně dva měsíce.

Je možno tuto událost označit jako Sledovaná událost Senior?

Odpověď: Ne, nejde o podvod či krádež spáchanou pod legendou.

- Otázka č. 6:

Neznámý pachatel se telefonicky vydával za vnuka seniorky s tvrzením, že potřebuje peníze na opravu či nákup vozidla a pošle pro ně kamaráda, čímž se mu od ní podařilo vylákat finanční hotovost.

Je možno tuto událost označit jako Sledovaná událost Senior?

Odpověď: Ano, jde o podvod spáchaný pod legendou.

- Otázka č. 7:

Neznámý pachatel požádal seniorku o pomoc s tím, že kvůli závadě na vozidle potřebuje vodu do chladiče. Zatímco ji napouštěla, prohlédl její kuchyň a odcizil finanční hotovost.

Je možno tuto událost označit jako Sledovaná událost Senior?

Odpověď: Ano, jde o krádež pod legendou.

- Otázka č. 8:

Z rodinného domu odešel bez dokladů a léků senior, trpící Alzheimerovou chorobou a je pohřešován několik dnů.

Je možno tuto událost označit jako Sledovaná událost Senior?

Odpověď: Ne, nejde o kriminální skutek spáchaný pod legendou.

- Otázka č. 9:

Neznámý pachatel požádal seniora o peníze s tvrzením, že měli dopravní nehodu, kamarád je v nemocnici, on nemá českou měnu na zaplacení operace. Jako zástavu nechal kufřík plný dolarů. Později po jeho otevření vyšlo najevo, že šlo o padělky.

Je možno tuto událost označit jako Sledovaná událost Senior?

Odpověď: Ano, jde o podvod spáchaný pod legendou.

- Otázka č. 10:

Neznámý pachatel v parku nabízel kolemjdoucím holicí strojek za údajně skvělou cenu 300,- Kč. Když procházející senior s cenou souhlasil a vytáhl z peněženky bankovku 1000,- Kč, pachatel mu ji vytrhl, strojek ponechal seniorovi a z místa utekl.

Je možno tuto událost označit jako Sledovaná událost Senior?

Odpověď: Ne, nejde o krádež pod legendou a pachatel pravděpodobně nebyl zaměřený na seniory.

- Otázka č. 11:

Dvě neznámé pachatelky se vydávaly za pracovnice sociálky a přinesly seniorce údajný přeplatek 2000,- Kč, přičemž požadovaly rozměnit z bankovky hodnoty 5000,- Kč. Po jejich odchodu seniorka zjistila krádež jak „rozměněné“ bankovky, tak i další finanční hotovosti, která se nacházela v peněžence v šatní skříni, odkud peníze k rozměnění poškozená brala.

Je možno tuto událost označit jako Sledovaná událost Senior?

Odpověď: Ano, jde o krádež spáchanou pod legendou.

Z uvedeného testu je tedy patrný rozdíl mezi „obyčejnou“ krádeží a krádežemi a podvody páchanými pod různými legendami na seniorech. Z toho vyplývá, že je důležité chránit bezpečí seniorů, oběťmi mohou být i naši příbuzní a časem na tom můžeme být stejně jako oni. Jak ochranu seniorů nastavíme dnes, tak se nám možná někdy v důchodu vrátí, tedy jestli se jej dožijeme.

6.1 Jednotlivé nejběžnější legendy trestné činnosti páchané na seniorech

Legenda Vnuk: Modus operandi

Pachatelé si s pomocí telefonních seznamů a dalších veřejných informačních zdrojů tipují své „oběti“ z řad seniorů (*převažují ženy*) a to dle jejich jména (*Božena, Ludmila, Marie, Anna atd.*), přičemž předpokládají, že se jedná o přestárlé osoby. Následně pachatel (*telefonista*) kontaktuje seniora na jeho pevnou telefonní linku a při rozhovoru předstírá, že je příbuzným vytipované osoby (*vnuk, syn, synovec, vnučka, neteř ...*) a pod záminkou zakoupení vozidla, opravy vozidla či poskytnutí půjčky požádá o zapůjčení finanční hotovosti. V případě, že senior není schopen rozpoznat, že se nejedná o jeho příbuzného, dochází dále k situaci, že pachatel po vzájemné dohodě se seniorem pro požadovanou finanční hotovost posílá jinou osobu – známého, spolupracovníka, kamaráda – kamarádku (*kurýr*). Jako důvod uvádí, že nemůže odejít, že nemá čas, a že by mohl přijít např. o složenou rezervační zálohu za vozidlo. Tuto veškerou činnost domlouvá telefonicky s tím, že k předání hotovosti dojde na ulici před domem nebo před bytem mezi dveřmi poškozených. Osoba, které se dostaví k přebrání dohodnuté finanční částky, se často představí předem domluveným jménem nebo pod předem smluveným heslem. V některých případech osoba přebírající peníze od seniora, tomuto umožní prostřednictvím svého mobilního telefonu kontakt s údajným příbuzným, který předtím telefonoval na pevnou linku seniora. Byly zaznamenány případy, kdy pachatel obstaral seniorovi, který neměl finanční hotovost doma, odvoz vozidlem taxi služby do banky k výběru peněz.

Z výstupů operativního šetření vyplývá, že v převážné většině se této vysoce sofistikované trestné činnosti dopouští občané romského etnika z mezinárodní komunity „olašských Romů“. Pachatelé působí velmi důvěryhodně a ovládají kromě češtiny několik cizích jazyků.

Při páchání této trestné činnosti používají levné „jednorázové“ mobilní telefony s předplacenými SIM kartami českých i zahraničních operátorů. Pachatelé se dále snaží maskováním (čepice, brýle u kurýrů, okamžitá výměna oblečení) zabránit případné budoucí individuální identifikaci (*rekognice se seniozem*) a jsou obeznámeni s veškerými pracovními postupy PČR.

Legenda Přepletek: Modus operandi

Dne 8. 9. 2021 byly OOP Chrastava zahájeny úkony trestního řízení ve věci krádeže peněz z bytu poškozené V. Š. ročník 1937.

Poškozenou oslovila zřejmě cikánka s legendou sociální pracovnice nesoucí peníze. Poškozené uvedla, že má však pouze pětitisícovou bankovku a potřebuje vrátit zpět. Poškozená šla pro peníze do jiného pokoje. Po jejím návratu pachatelka s poškozenou dále hovořila, pak uvedla, že ty peníze pošle poštou, následně z bytu odešla. Po jejím odchodu zjistila poškozená krádež celkem 94.000,- Kč. Přítomná pachatelka v místě, kde měla poškozená peníze, nebyla.

Prověřováním bylo zjištěno, že se na krádeži podílela další osoba, zřejmě cikánka, která vešla pootevřenými dveřmi do bytu poškozené.

K popisu pachatelky jednající s poškozenou v bytě: žena silnější, mohutné postavy, věk do 30 let, asi 180 cm vysoká, bílé kalhoty $\frac{3}{4}$, dole s rozparkem, tmavá mikina, bílá kšiltovka s červeným nápisem, rouška, vlasy tmavé, schované pod čepicí, malá černá kabelka. Druhá pravděpodobná pachatelka – 30 – 40 let, hubená, asi modré šaty, kšiltovka – popis je pouze obecný, pozorovaný svědkyní z dálky.

Vyhodnocením stop a dalších úkonů se nepodařilo získat důkazní prostředky. Prověřováním bylo zjištěno, že se v uvedené době na Liberecku pohybovalo osobní vozidlo BMW X5. Vozidlo je registrováno na osobu P. O. ročník 1973. Z IS PČR je zřejmé, že vozidlo dlouhodobě užívá: J. R. ročník 1962.

Z provedeného tipování k modu operandi, příbuzenským vazbám, prováděného prověřování a spolupráci v rámci PČR by pachatelkami v Chrastavě mohly být:

M. R. ročník 1986, která byla v pěstounské péči J. R. a K. R. Mária mimo jiné odpovídá i popisem pachatelky. Další osobou by mohla být J. R., ročník 2001, případně D. K., ročník 1996, nebo S. R., ročník 2005 (byla v pěstounské péči R. J. a K.). Případně matka obou R. S. R., ročník 1980 (bývalá družka J. D. – „Čoko“).

Vozidlo bylo zaznamenáno po celé ČR – Olomouc, Hradec Králové, Praha, Plzeň, Karlovy Vary. Je pravděpodobné, že se tyto osoby dopouštějí uvedené trestné činnosti i v jiných krajích.

Legenda Autonehoda: Modus operandi

Dne a to 19. 02. 2022 v 11:00 hodin oznámila telefonicky na MOP Prosek OŘP Prahy III paní H. H. pokus podvodu, kdy doposud nezjištěný pachatel dne 16. 02. 2022 v časovém rozmezí od 14:00 hodin do 14:40 hodin v místě trvalého bydliště na adrese Praha 9 kontaktoval poškozenou na telefonním čísle pevné linky, kterou uvedl v omyl a pokusil se obohatit pod smyšlenou legendou o autonehodě jejího syna Jiřího, kdy se představil jako doktor Matoušek a sdělil poškozené, že její syn Jiří je v současné době hospitalizován v nemocnici Motol po autonehodě, nemůže mluvit a na žádost syna má poškozená vyzvednout finanční hotovost ve výši 300.000,-- Kč a tyto peníze pak předat volajícímu s tím, že peníze budou použity na vyrovnání škody vzniklé autonehodou a to z toho důvodu, aby se věc vyřídlila bez vědomí PČR, což poškozená neudělala a celou věc oznámila na policie ČR.

Legenda Okapy: Modus operandi

Skupina dosud nezjištěných pachatelů dne 29. 08. 2022 v době od 15:30 do 17:00 na adrese Ondřejov nabídla poškozené malířské práce na domě, kdy dle dohody mělo být účtováno 750,-Kč za metr čtvereční nátěru, na základě dohody provedli natření štítu domu, podbití balkonu a jeho zábradlí, drátěné výplně plotu a okapů, kdy za tuto práci si naúčtovali částku 102.000,-Kč přičemž částku zdůvodňovali cenou 1.500,-Kč za metr a odvedenou prací o výměře 70m², kdy poškozená na základě obavy o svůj majetek a zdraví skupině ustoupila a požadovanou částku jim zaplatila, uvedeným tak vznikla škoda 79.500,-Kč jenž činí rozdíl mezi dohodnutou cenou a účtovanou cenou a to ku škodě poškozené M. Ř

Uvedené trestné činnosti se dopouští organizované skupiny pachatelů. Existují i další legendy, kde se však vyskytují nejvíce dva pachatelé. Shora uvedená trestná činnost je tou nejzávažnější z majetkové trestné činnosti páchané na seniorech.¹⁶

7. Obecná metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů

Metodika má za úkol zkoumat zákonitosti vzniku stop určitého druhu trestných činů a na jejich základě modifikovat kriminalistické metody tak, aby vyhovovaly podmínkám vyšetřování, odhalování a prevence jednotlivých druhů trestných činů.

Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů je systémem tvrzení o kriminalistických charakteristikách jednotlivých druhů trestných činů, o jejich stopách a o vyšetřovacích situacích vytvářejících se při jejich vyšetřování, systémem metod, doporučených pro odhalování, vyšetřování a kriminalistickou prevenci trestné činnosti určitého druhu.

¹⁶ÚSKPV PP ČR, Odbor věcných gescí a statistik, AMOS a elektronické pomůcky/amos/index.php

System kriminalistiky v našem pojetí má tuto strukturu:

- I. Úvod do kriminalistické vědy
- II. Obecná část kriminalistiky
 1. Kriminalistické učení o trestném činu
 2. Kriminalistické učení o stopách
 3. Kriminalistické metody odhalování, vyšetřování a prevence trestných činů
 - a) Obecná metodologie kriminalistické praxe
 - b) Technické a přírodovědné kriminalistické metody
 - c) Taktické kriminalistické metody
- III. Zvláštní část kriminalistiky: Metody vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů

Mezi funkce metodiky patří funkce poznávací a formativní.

- a) Funkce poznávací - seskupuje trestné činy do homogenních skupin, podává popis pro jejich:
 - Kriminalistické charakteristiky
 - Typické stopy, které vznikají při jejich spáchání a vlastnosti pachatele projevující se ve stopách
 - Typických vyšetřovacích situací utvářejících se při jejich vyšetřování
- b) Funkce formativní - mají za cíl doporučení co a jak provádět.

Zásady metodiky vyšetřování

Mají se na mysli dvě skupiny zásad:

1. Zásada tvorby:
 - a) Závislost obsahu metodik na kriminalistické charakteristice. Klade za cíl dát dohromady ty skupiny trestných činů, které se vyšetřují obdobně
 - b) Systémový přístup, aby metodiky existovaly jako jednotlivý systém a ne jako chaotické poznatky

- c) Dynamičnost, aby se metoda měnila a přizpůsobovala změnám samotné trestné činnosti a byla schopna reagovat na legislativní novinky

2. Zásada aplikace:

Je závislá na dvou skupinách faktorů:

- a) Na konkrétních okolnostech vyšetřovaného trestného činu
- b) Na konkrétní vyšetřovací situaci v určitém momentu

Metodika není předem stanovená norma, nýbrž se jedná o doporučení a proto je také potřeba toto brát v úvahu.¹⁷

Co se týká procesu poznání trestného činu, tak probíhá od pozorování následků ke zjištění příčin, které způsobily. Má tyto zvláštnosti:

- Proces poznání se uskutečňuje v několika zákonem stanovených navazujících stádiích (odhalování, vyšetřování, podání obžaloby, soudní projednávání ve věci, odvolací řízení), které mají zaručit objektivnost poznání a rozhodování v předcházejících etapách,
- Každé stádium je prováděno různými subjekty,
- Jsou v nich sledovány různé cíle (poznávací, prověřovací, jejich kombinace)

V procesu poznání trestného činu působí řada negativních jevů a faktorů, které mají vliv na změnu objektivně existující struktury informací na místě činu. Každý z typových modelů (metodik vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů) představuje uspořádaný systém poznatků a doporučení s pevně stanovenou strukturou.¹⁸

¹⁷STRAUS, Jiří, et al. Kriminalistická metodika. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, str. 13, ISBN 978-80-7380-124-3

¹⁸STRAUS, Jiří, PORADA, Viktor a kolektiv, Teorie, Metody a metodologie kriminalistiky Plzeň: Aleš Čeněk, 2017, str. 371 - 372, ISBN 978-80-7380-124-3.

8. Metodika vyšetřování organizované kriminality

Označení organizovaného zločinu jako organizovaná kriminalita je zavádějící, neboť v praxi vede k tomu, že jako organizovaný zločin jsou posuzována i běžná kriminální jednání spáchaná organizovaně nebo i nahodilou skupinou více jak dvou pachatelů, aniž by mezi pachateli této kriminální skupiny existovaly jakékoli vazby a dohody na spáchané trestné činnosti nebo podílu na zisku.

Míru organizovanosti, kterou lze považovat za jedno z rozhodujících kritérií pro posuzování, zda se jedná o organizovaný zločin nebo jinou nižší formu organizovanosti při spáchání kriminálního jednání, lze vyjádřit třístupňovým systémem, který se odráží v hierarchii skupin pachatelů.

Obecně lze říci, že organizovaná kriminalita musí mít několik společných znaků, aby organizovanost splňovala.

- skupinová zločinecká aktivita tří a více osob,
- dlouhodobá soustavná činnost orientována na zisk a moc,
- zločinecká základna s organizační strukturou,
- vysoký stupeň hierarchických vazeb založených na disciplíně, profesionalitě,
- legalizace výnosů z trestné činnosti,
- pronikání společenských, ekonomických a politických sfér,
- mezinárodní spojení a působení,
- úsilí o monopolní kontrolu určité oblasti,
- vysoká adaptabilita¹⁹

Většinu znaků splňuje i právě již zmiňovaná trestná činnost páchaná na seniorech a to především shora uvedených legend páchaní jak krádeží, tak podvodů. Jedná se o skupiny pachatelů, působících převážně v cizině jako je Polsko, Rakousko, Rumunsko, Slovensko.

¹⁹STRAUS, Jiří, et al. Kriminologická metodika. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, str. 266 - 288, ISBN 978-80-7380-124-3.

U legendy vnuk má skupina několik pachatelů, hlavního organizátora, tzv. navolávače, pachatele, který vyzvedává finanční hotovost a případně řidiče taxislužby. Obdobný systém můžeme nalézt i u legendy Autonehoda. U legendy okapy se jedná o skupinu rumunských pachatelů. Vždy jeden ze skupiny tedy organizátor kontaktuje v rodinném domu jeho majitele či uživatele a snaží se vnutit výměnu okapů za výhodnou cenu, případně vymalování místností, přičemž po dovršení prací je částka přemrštěna oproti skutečné ceně za odvedenou práci. Zde jsou rozděleny role, kromě organizátora se na této trestné činnosti podílí většinou až pět či šest osob, z nichž jeden z nich je řidič a zbylí dělníci.

U této trestné činnosti převyšuje důvěřivost postarších osob, neznalost, nemožnost ověření reálných skutečností. Proto je důležité tuto skupinu obyvatel neustále informovat prostřednictvím médií, ve formě přednášek ale i praktických ukázek.

8.1 Typické stopy

Typickými stopami organizovaného zločinu i organizované kriminality páchané na seniorech jsou materiální a paměťové stopy podle druhu protiprávního jednání pachatelů. U krádeží převyšují stopy daktyloskopické, biologické, pachové nad paměťovými. U podvodů se nejčastěji využívají stopy paměťové. S tímto však je velký problém, jelikož vzhledem k věku poškozených se velmi brzy paměťové stopy vytrácí. Je zde taktéž problém s využíváním pachových stop. I když kriminalistika zajištění pachových stop připouští, soudní systém v České republice však takovéto stopy nepřipouští jako relevantní. S tímto jsem se bohužel jako policista v praxi několikrát setkal. Většinou u podvodů přichází v úvahu rekognice podle § 104b tr. řádu a to buď in natura a nebo dle fotografií natypovaných osob.

8.2 Typické vyšetřovací situace

U této trestné činnosti klasickou počáteční vyšetřovací situací je oznámení od poškozených osob či jejich příbuzných. Bohužel k oznámení dochází někdy

s časovým odstupem, jelikož samotní poškození se za své jednání před svým okolím stydí.

Nejtypičtější vyšetřovací situací je, kde není znám pachatel. Zde se musí postupovat co nejrychleji a to zejména s ohledem na možnost ztráty paměťové stopy poškozených osob.

Další typickou vyšetřovací situací je spáchaný trestný čin a pachatel či pachatelé jsou na místě či poblíž. Zde je vhodné, pokud to situace dovolí, dohodnout se s poškozeným či svědkem, aby pachatele monitorovali a předávali informace operačnímu středisku PČR a nebo již vyslané hlídce na místo činu.

Typických vyšetřovacích situací je však celá řada. Závisí na konkrétním způsobu spáchání trestného činu spáchaného zločineckou organizací.

8.3 Zvláštnosti podnětů vyšetřování

Za typické podněty k vyšetřování organizované trestné činnosti páchané na seniorech považují operativní rozpracování a to na základě oznámení od občanů nebo zvláštních poznatků. Tyto úkony jsou však v prvopočátku komplikované, jelikož není možné např. zažádat o odposlechy podle § 88 odst. 1 trestního řádu, jelikož většinou zde není tak vysoká škoda na majetku, nejedná se o trestné činy vyjmenované dle trestního řádu v uvedeném ustanovení a nejedná se o trestné činy, na které se váží mezinárodní smlouvy a úmluvy. Aby tyto úkony mohly být soudem povoleny, je nutné prokázat, že trestné činnosti se dopouští organizovaná skupina osob.

Na místě jsou však jiné úkony, které jsou důležité v rámci prováděného prověřování. Jedná se o operativně pátrací prostředky zejména Sledování osob a věcí podle § 158d trestního řádu a Předstíraný převod podle § 158c trestního řádu. Předstíraný převod je jedním z důležitých prostředků k rozkrytí a zadržení pachatele přímo na místě při předání finančních prostředků. Dle mého názoru takovéto úkony se využívají jen zřídka. Pravděpodobně je to způsobeno složitostí

v administrativě, jelikož se postupuje v jiném než klasickém režimu běžného prověřování.

8.4 Zvláštnosti počátečních úkonů

Počáteční úkony jsou při prověřování a vyšetřování organizované trestné činnosti různorodé. Závisí na charakteru trestného činu, který je spáchán. Různé postupy budou u krádeží, jiné zase u podvodů. Samozřejmě vše taktéž závisí i na fázi, stádia činu, ve kterém se zahájily úkony trestního řízení. Rozdílné postupy budou v době, kdy byl pachatel přistižen na místě činu, jiné, kde se prozatím nepodařilo ustanovit osobu pachatele či pachatelů. Mezi typické počáteční úkony lze zařadit následující skupinu úkonů:

- zadržení pachatele, či dalších členů organizované skupiny
- zajištění případné lékařské pomoci poškozeným či svědkům
- vydání či odnětí věcí důležitých pro trestní řízení
- osobní prohlídka
- domovní prohlídka a prohlídka jiných prostor a pozemků
- ohledání místa činu, dalších významných míst a objektů
- uzávěry a kontroly cest možného úniku pachatelů
- výslechy poškozených, svědků, případně podezřelých osob

Dále je nutné provádět koordinovanou spolupráci s okolními zeměmi v rámci mezinárodní spolupráce, jelikož pachatelé této trestné činnosti mívají hlavní působiště mimo území České republiky. Z vlastní zkušenosti vím, že tato spolupráce s okolními státy je na vysoké a kvalitní úrovni.

8.5 Zvláštnosti vyšetřovacích verzí a plánování vyšetřování

Vytyčování verzí vede k poznání, že trestná činnost byla spáchána organizovanou zločineckou skupinou, spolčením a nebo spolupachately několika

osob. Nasvědčuje-li spáchání trestného činu zločinnému spolčení, je zapotřebí vytyčovat verze, které vedou ke konkrétní zločinecké skupině.

Při vyšetřování organizované trestné činnosti je nutné plánovat nejen úkony směřující k zajištění důkazních prostředků, ale i operativně pátrací prostředky, případně jejich nasazení. Bez plánování a organizování policejních úkonů, je dokazování organizované trestné činnosti, nemyslitelné.

8.6 Zvláštnosti prevence a spolupráce s občany

Prevence před touto trestnou činností je celospolečenským zájmem, kde je nutno zapojit kromě občanů i další subjekty, tedy různé nestátní, ale i mezinárodní organizace. K úspěšné prevenci patří informovanost veřejnosti a vytváření reálného obrazu této organizované trestné činnosti páchané na seniorech. Je zapotřebí informovat tuto nemalou škálu obyvatel prostřednictvím médií, ale i jiných prostředků jako např. formou přednášek.

Dalšími možnostmi prevence proti této kriminalitě jsou:

- předávání podkladů státním orgánům pro možné zdokonalování legislativy
- uplatňování specifických přístupů ve vztahu ke konkrétním oblastem organizované kriminality.²⁰

9. Operativně pátrací činnost

„Operativně pátrací činností rozumíme ucelený systém speciálních kriminalistických postupů a metod používání operativně pátracích prostředků uskutečňovaných oprávněným policejním útvarem podle zvláštních právních předpisů a z nich vycházejících interních aktů řízení, převážně utajovaným způsobem, zaměřený k ochraně zájmů chráněných zákony a mezinárodními smlouvami v trestně právní oblasti a spočívající v soustavném získávání, shromažďování, prověřování, popřípadě rozpracování operativních informací.“

²⁰STRAUS, Jiří, et al. Kriminalistická metodika. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, str. 292 - 301, ISBN 978-80-7380-124-3.

Operativní informace

Rozumí se informace získána oprávněným policistou Policie ČR v průběhu operativně pátrací činnosti, která vede či může vést k odhalení spáchaných či připravovaných trestných činů a ke zjišťování jejich pachatelů.

Operativní pronikání

Spočívá v utajeném pronikání oprávněného policisty, za využití podpůrných operativně pátracích prostředků, do prostředí, v němž lze důvodně očekávat získání operativních informací.

Operativní získávání a prověrka operativních informací

Je činnost oprávněného policisty spočívající v získávání a prověřování poznatků o připravované, páchané, nebo spáchané trestné činnosti za účelem odhalení trestných činů, zjištění jejich pachatelů či předcházení připravované trestné činnosti.

Osobní pátrání

Rozumí se každodenní činnost oprávněného policisty spočívající v systému koordinovaných úkonů a opatření související s předcházením trestných činů, pátráním po pachatelích trestných činů, po osobách a věcech souvisejících s trestnou činností, a to zejména za využití místní a osobní znalosti, informačních systémů Policie ČR a z informací získaných z další operativně pátrací činnosti.

Operativní rozpracování

Tímto se rozumí utajený proces za využití vhodných postupů operativně pátrací činnosti a podpůrných operativně pátracích prostředků směřující k předcházení, odhalování, objasnění a dokumentování trestné činnosti a k vypátrání osob a věcí souvisejících s touto činností, jehož cílem je získání dostatečných podkladů pro zahájení trestního řízení ve smyslu trestního řádu.

Hovoříme-li o operativně pátracích prostředcích, máme na mysli prostředky taxativně stanovené v ustanovení § 158b ods.t 1 trestního řádu, jimiž se ve smyslu

tohoto ustanovení rozumí předstíraný převod, sledování osob a věcí a použití agenta.

Pokud budeme hovořit o podpůrných operativně pátracích prostředcích, rozumí se jimi využití informátora, krycí prostředky, krycí doklad, zabezpečovací technika a zvláštní finanční prostředky, používané nikoli podle trestního řádu, nýbrž podle ustanovení §§ 72 – 77 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.²¹

Předstíraný převod podle § 158c trestního řádu

Předstíraným převodem se rozumí předstírání koupě, prodeje nebo jiného způsobu převodu předmětu plnění včetně převodu věci, k jejímuž držení je třeba zvláštního povolení, jejíž držení je nepřipustné, pocházející z trestného činu, nebo určené k jeho spáchání.

Sledování osob a věcí podle § 158d trestního řádu

Rozumí se získávání poznatků o osobách a věcech prováděné utajeným způsobem technickými nebo jinými prostředky.

Použití agenta podle § 158e trestního řádu

Agentem se rozumí příslušník Policie ČR nebo i příslušník zahraničního bezpečnostního sboru, plnící úkoly uložené mu řídicím oprávněným policistou v souvislosti s trestním řízením vedeným pro zločin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně osm let, pro trestný čin páchaný ve prospěch organizované zločinecké skupiny nebo jiný úmyslný trestný čin, k jehož stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána a vystupující zpravidla se zastíráním skutečného účelu své činnosti, své totožnosti a příslušnosti k Policii ČR.²²

²¹NĚMEC Miroslav, Kriminologická taktika pro policisty a studenty Policejní akademie České republiky, Praha: Abook, 2017 str. 173 – 181 ISBN 978-80-906974-0-9

²²JELÍNEK Jiří a kolektiv, Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou, deváté vydání, Praha: Leges, 2022 str. 913 – 916 ISBN 978-80-7502-637-8

Krycí doklady podle § 75 zák. č. 273/2008 Sb., o Policii ČR

Rozumí se listina, popřípadě jiný dokument sloužící k zastírání skutečné totožnosti osoby, k zabránění vyzrazení činnosti krycího prostředku nebo zabezpečovací techniky, zastírání policejní činnosti, anebo k jiným podobným účelům.

Informátor podle § 73 zák. č. 273/2008 Sb., o Policii ČR

Rozumí se fyzická osoba poskytující policii informace a služby takovým způsobem, aby nebyla vyzrazena její spolupráce s policií.

Krycí prostředky podle § 74 zák. č. 273/2008 Sb., o Policii ČR

Rozumí se věc, včetně krycího dokladu, prostor nebo činnost sloužící k zastírání skutečné totožnosti osoby, k zabránění vyzrazení její činnosti, nebo k zastírání činnosti policie.

Krycí doklad podle § 75 zák. č. 273/2008 Sb., o Policii ČR

Rozumí se listina, popřípadě jiný dokument sloužící k zastírání skutečné totožnosti osoby, k zabránění vyzrazení činnosti, krycího prostředku nebo zabezpečovací techniky, k zastírání policejní činnosti anebo k jiným podobným účelům.

Zabezpečovací technika podle § 76 zák. č. 273/2008 Sb., o Policii ČR

Rozumí se technické prostředky, zařízení a jejich soubory používané za účelem předcházení nebo odstranění ohrožení veřejného pořádku a bezpečnosti.

Zvláštní finanční prostředky podle § 77 zák. č. 273/2008 Sb., o Policii ČR

Rozumí se vyčleněné finanční prostředky, které jsou používány k úhradě některých výdajů v souvislosti se získáváním poznatků o trestné činnosti, používané podpůrných operativně pátracích prostředků, používáním operativně pátracích prostředků podle trestního řádu a v souvislosti se zajišťováním krátkodobé ochrany osoby.²³

²³Zákon o Policii České republiky č. 273/2008 Sb., úplné znění včetně doplňků. Vydání: Praha Trivis, aktualizované vydání k 1. září 2022, ISBN 978-80-87451-70-0

10. Metodické doporučení k problematice trestné činnosti páchané na seniorech

V rámci metodického doporučení byl zpracován přehled úkonů, které je, dle mého názoru, nutno provést k řádnému objasnění trestní věci, a to po individuálním vyhodnocení každého případu.

Přehled úkonů:

- 1) Sepsání Úředního záznamu o podání vysvětlení poškozené osoby či svědků osoby dle ustanovení § 158 odst. 6 trestního řádu,
- 2) přeslechnutí poškozené osoby jako svědka ve smyslu ustanovení § 158 odst. 9, al. 1, trestního řádu, tedy jako neodkladný a neopakovatelný úkon za účasti soudce, jež se provádí za podmínek uvedených v ustanovení § 158a trestního řádu,
- 3) zajištění souhlasu poškozené osoby dle § 88a odst. 4 trestního řádu na telefonní čísla, na něž byl poškozený kontaktován pachatelem,
- 4) od poškozeného vyžádání výpisů o telekomunikačním provozu dle § 88a odst. 4 trestního řádu, tyto následně vyhodnotit a ustanovit z nich telefonní číslo pachatele,
- 5) v případě, že došlo k osobnímu předání hotovosti apod.:
 - a) vyhodnotit účelnost provedení ohledání místa činu za účelem zajištění stop, jež by mohly vést ke ztotožnění osoby pachatele, či kurýra,
 - b) požádat o odborná vyjádření OKTE k vyhodnocení zajištěných stop při ohledání místa činu,

c) z místa činu, jeho bližšího a širšího okolí (*příchodová a odchodová trasa pachatele, či kurýra*) zajistit kamerové záznamy a tyto vyhodnotit za účelem zjištění totožnosti pachatele, či kurýra, a případného zjištění užívaného vozidla,

6) v případě, že došlo k zaslání peněz na účet:

a) pokusit se zabránit převodu, nebo čerpání financí, pokud již byla platba záúčtována na účet pachatele – cílový účet (*podmínky a pravidla uvedeny v závěru tohoto dokumentu*) Současně provést zajištění prostředků na cílovém účtu ve smyslu ustanovení § 79a trestního řádu,

b) vedený v České republice – v souladu s § 8 odst. 2 trestního řádu provést úkony k zjištění totožnosti osoby, které účet patří, včetně úkonů směřujících k zadokumentování transakce a výběru peněz a ztotožnění osoby, jež peníze vybrala,

c) vedený mimo území České republiky – cestou Evropského vyšetřovacího příkazu provést úkony k zjištění totožnosti osoby, či osob, jež účet užívají, včetně úkonů směřujících k zadokumentování výběru peněz a ztotožnění osoby, jež peníze vybrala,

7) v případě ztotožnění kurýra tohoto vyslechnout na podání vysvětlení dle ustanovení § 158 odst. 6 trestního řádu. Pokud by se mělo jednat o spolupachatele, je zde na místě použití operativně pátracích prostředků. V případě jejich neúčelnosti vyžádat cestou Okresního státního zastupitelství předchozí souhlas k zadržení osoby podezřelé podle ustanovení § 76 odst. 1 trestního řádu.

8) zajištění souhlasu kurýra dle § 88a odst. 4 trestního řádu na telefonní čísla, na něž byl kurýr kontaktován pachatelem,

9) vyžádání výpisy dle § 88a odst. 4 trestního řádu *od* kurýra, tyto následně vyhodnotit a ustanovit z nich telefonní číslo pachatele, případně pokud souhlas

dán nebude, vyžádat si přes Okresní soud příkaz k uskutečněnému telekomunikačnímu provozu podle § 88a odst. 1 trestního řádu

10) provedení prověrky v místě předání peněz kurýrem další osobě, zejména zajištění kamerových záznamů, za účelem ztotožnění této osoby,

11) v případě ztotožnění osoby, které patří účet, tuto vyslechnout na podání vysvětlení (*provedení zvážit s ohledem na operativní rozpracování*),

12) v případě ztotožnění osoby, která vybrala peníze z účtu, tuto vyslechnout na podání vysvětlení (*provedení zvážit s ohledem na operativní rozpracování*),

13) v případě ztotožnění osoby, které kurýr předal peníze, či šperky, tuto vyslechnout na podání vysvětlení (*provedení zvážit s ohledem na operativní rozpracování*),

14) vyžádání dle § 66 odst. 3 zákona číslo 273/2008 Sb., o Policii České republiky, provozních a lokalizačních údajů k telefonním číslům pachatele, za účelem zjištění provozu na území České republiky,

a) pokud byl provoz v České republice, tak provést úkony v souladu s § 88a odst. 1 trestního řádu a tyto následně vyhodnotit,

b) pokud byl provoz mimo území České republiky, tak výpisy telekomunikačního provozu vyžádat cestou právní pomoci (Evropský vyšetřovací příkaz) a tyto následně vyhodnotit,

15) zadokumentování vyhledávání kontaktu na poškozenou osobu prostřednictvím internetových stránek 1188.cz (*cestou úřadu*),

16) z úkonu pod bodem 15) bude-li zjištěna IP adresa, včetně přesného času UTC, vyhledávání, přičemž

a) pokud bude IP adresa v České republice, tak provedení úkonů dle § 88a odst. 1 trestního řádu a tyto následně vyhodnotit

(do podnětu § 88a odst. 1 trestního řádu, je třeba napsat: IP adresu; datum; přesný čas na sekundy – pozor tento je veden v čase UTC, kdy převod je takový, že v České republice je při zimním čase +1 hodina, při letním čase +2 hodiny; internetové stránky, na něž bylo přistupováno a uvést i větu „včetně všech dotčených subjektů“ – toto je z důvodu, když provider poskytuje předmětnou IP adresu dalšímu subjektu, který ji teprve přiděluje konečnému uživateli, aby provider přes UZČ neodpověděl jen, že IP adresu poskytuje jiný subjekt a my bychom museli psát nový podnět dle § 88a odst. 1 trestního řádu),

b) pokud bude IP adresa mimo území České republiky, tak informace získat prostřednictvím Evropského vyšetřovacího příkazu a tyto následně vyhodnotit,

17) v případě ztotožnění osoby, které patří IP adresa, tuto vyslechnout na podání vysvětlení *(provedení zvážit s ohledem na operativní rozpracování),*

18) další relevantní úkony, jež vyplynou z průběhu prověřování nebo vyšetřování.

Další důležitou činností pro zajištění koordinace trestné činnosti a její vyhodnocení z pohledu sériovosti je řádné vkládání a aktualizace dat k případům do aplikace AMOS SENIOR a dále sdílení dat ve sdílené složce SENIOR.

Přístup zřízen pouze pro policisty specialisty na základě schválené registrační karty zaslané na úřad na odbor věcných gescí a statistik.

Do aplikace jsou data z jednotlivých případů automaticky zasílána poté co je v IS ETŘ v položce sledovaná událost označena sledovaná událost SU06 – VYSTUPOVÁNÍ POD LEGENDOU – SENIOR, nebo tzv. ručně vložena přímo do aplikace vytvořením nové události.

Automaticky zasláná data je nutno v co nejkratší době verifikovat (neverifikovaná data v aplikaci v řádku označena červeně, verifikovaná pak zeleně).

Data je nutno v aplikaci průběžně aktualizovat a nejpozději při ukončení spisového materiálu zkontrolovat, zda byla všechna správně uvedena, včetně doplnění všech potřebných atributů pro další analytickou činnost (např. telefonní číslo pachatele, číslo účtu, fotografie pachatele apod.)

Blokace platby nebo čerpání financí v součinnosti s Finančním analytickým úřadem (FAÚ)

1. Od poškozené osoby zjistit, zda o této skutečnosti informovala svou banku. Pokud ne, bezprostředně umožnit oznamovateli, aby svou banku kontaktoval a platbu reklamoval (*banky musí ve smyslu AML zákona převodům zabránit – pokud již samozřejmě nebyla platba zaúčtována – odeslána, nicméně i poté může banka SWIFTovou zprávou kontaktovat cílovou banku, aby zabránila dalším dispozicím s prostředky; každá banka zpravidla má klientskou linku 24/7*)

2. Získat přesné informace k napadenému účtu (úctu majitele), informace k cílovému účtu (účet, na který byly prostředky odeslány), kdy k převodu/převodům došlo, o jakou částku se jednalo, případně kolika platebními příkazy byly platby provedeny, a další skutečnosti důležité pro posouzení věci,

Jsou-li splněny následující podmínky:

- jde o převod, který není starší více jak 24 hodin – počítáno od posledního příkazu,
- současně jde o částku, která převyšuje 500.000,- Kč,
- cílový účet je veden českou bankou (v případě cizích států typu USA, Anglie je snaha o zajištění cestou FAÚ zbytečná, u ostatních zemí je možné věc konzultovat).

Závěr

Má bakalářská práce je rozdělena na dvě části, teoretickou, praktickou. Teoretická část se zabývá historií organizované kriminality jako celku, historií organizované kriminality v České republice. V dalších kapitolách jsou vysvětleny pojmy Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů, charakteristika pachatele organizované kriminality, charakteristika zvláště zranitelné osoby.

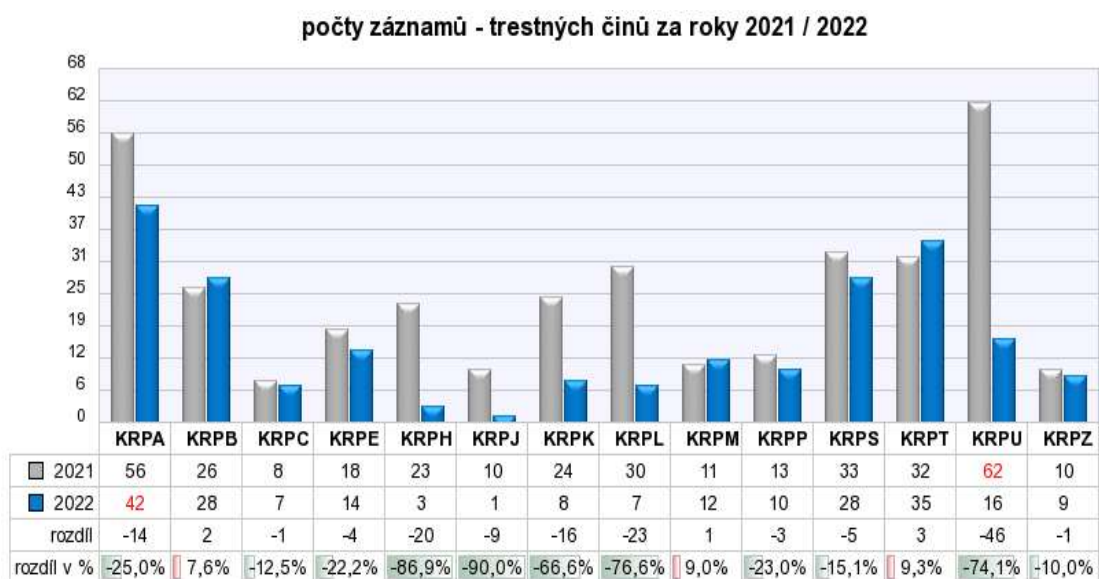
Praktická část je zaměřena na typické stopy, typické vyšetřovací situace, zvláštnosti podnětu vyšetřování, zvláštnosti počátečních úkonů, vyšetřovacích verzí, prevence a spolupráce s občany. Následující kapitoly jsou zaměřeny na konkrétní vyšetřování trestné činnosti páchané na seniorech, prostředcích, možnostech, metodickému doporučení k této trestné činnosti.

Závěrem mé bakalářské práce bych chtěl shrnout podstatné okolnosti týkající se problémů s vyšetřování organizované kriminality, jejímž oběťmi jsou osoby charakterizované jako zvláště zranitelné oběti. Nejpodstatnější dle mého názoru je prevence. Myslím si, že v současné době se těmito tématy zabývají jen některé instituce, které však nemohou obsáhnout celou škálu této společnosti. S určitostí vím, že pokud by se informace o této trestné činnosti objevovaly v médiích, s jistotou mohu říci, že by se snížil nápad této trestné činnosti. Dle mého názoru není mnoho besed či různých přednášek na toto téma, a to by se mělo do budoucna taktéž změnit. O tyto záležitosti by se měli postarat pracovníci Policie ČR z odboru tisku a prevence. Problém zde je především v nedostatku personálu.

Jako další problém ve vyšetřování vidím nízkou implementaci uvedeného doporučení. Příčina tohoto tkví zejména v nekvalifikovanosti policistů na obvodních odděleních. Jsou zde většinou již mladí policisté, věkově starší odchází a mladí se již nemohou a někdy i ani nechtějí se učit novým věcem, či postupům.

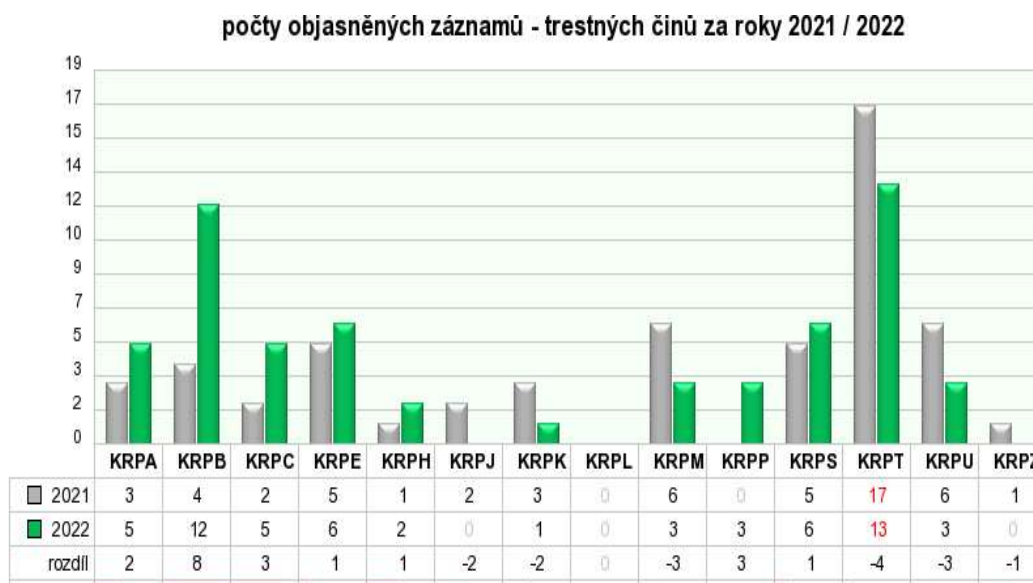
Statistika trestných činů páchaných na seniorech za období let 2021 – 2022:

Graf č. 1

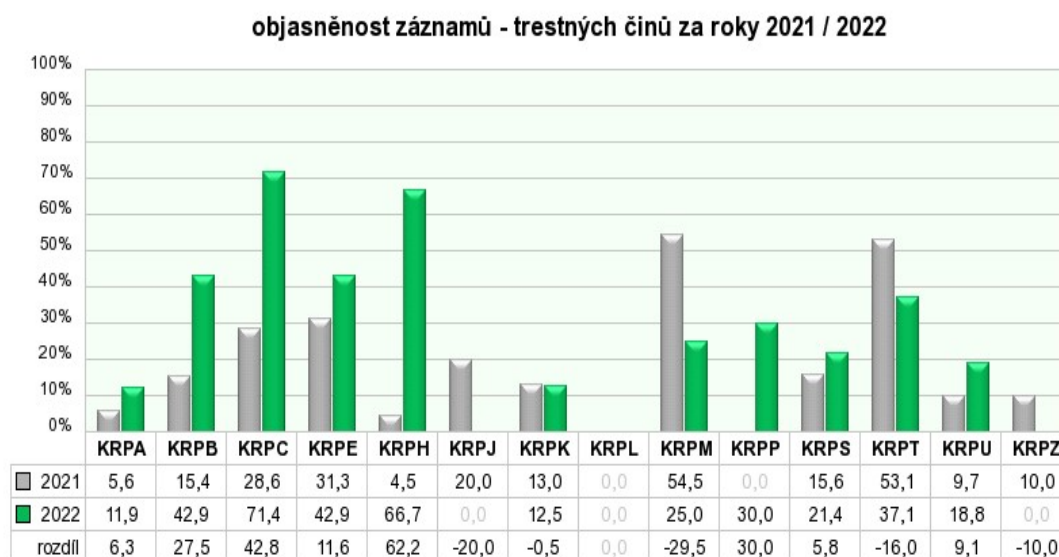
Graf č. 1 nám dává přehled o počtech trestných činů za jednotlivá Krajská ředitelství policie za rok 2021/2022. Z tohoto grafu je patrné, že za rok 2021 bylo spácháno 356 trestných činů páchaných na seniorech. Za rok 2022 jich 220. Z uvedeného tedy vyplývá, že za rok 2021 bylo spácháno o 136 trestných činů více než za rok 2022. Dále bylo zjištěno, že nejvíce trestných činů bylo spácháno v Praze, Ústeckém kraji a Olomouckém kraji.

Graf č. 2

Graf č. 2 uvádí počty objasněných trestných činů páchaných na seniorech za roky 2021/2022. V roce 2021 bylo objasněno 55 trestných činů, v roce 2022 jich bylo objasněno 56. Z uvedeného grafu je také patrné, že v Olomouckém kraji mají největší objasněnost.

Graf č. 3

Graf č. 3 znázorňuje % objasněnosti za jednotlivá Krajská ředitelství policie za období 2021/2022. Tento graf svými čísly koresponduje s grafem č. 1.

Tabulka č. 1

PODLE JEDNOTLIVÉ KATEGORIE LEGENDY (datum od je v roce 2021)															
	KRPA	KRPB	KRPC	KRPE	KRPH	KRPJ	KRPK	KRPL	KRPM	KRPP	KRPS	KRPT	KRPU	KRPZ	ČR
5000a		3					5				3		11		22
DEKY						1				1					2
DOTAZ		1				2	1	1	5		1	2	7		20
KAMION		1													1
KONTROLA	3	1	1			1	2	4						2	14
POLICISTA		2													2
LOUPEŽ		1													1
NÁSILÍ				1								2	1		4
POMOC	2			1	2	2	6	6		2		9	2	1	33
PRODEJ	1			1	2	1	2	1		1	5	1	1	2	18
PŘÍBUZNÍ	8				3	2		4	1			2			20
PŘÍJMY		4		2	2	2		1	1		4	2	1	2	21
SLUŽBY	9	6		2	4	1	2	2		1	7	10	3	1	48
SOUCIT	2	1			5	2	1	7				2			20
VLOUPÁNÍ		1									3				4
VNUCOVÁNÍ	3			7	1		1				2	1	6	1	22
VODA		1									3				4
VÝKUP					1							1			2
ZAPŮJČENÍ	11	1				2		1			2	2	1		20
ZDRAVÍ		1									2				3
ZNÁMÍ	5	1		1			2				1	2	2		14
BEZ LEGENDY	6	1	4	2	10		3		3		2	4	1	1	37
VNUK	23	4	3	5	2	1	5	15	2	7	8	3	37	6	121
ROK	73	30	8	22	32	17	30	42	12	12	43	43	73	16	453

Tabulka č. 1 uvádí počty trestných činů podle legend za jednotlivá Krajská ředitelství policie v roce 2021. V levém sloupečku jsou uvedeny jednotlivé legendy, z nichž je patrné, že nejrozšířenější legendou je VNUK a SLUŽBY

Tabulka č. 2

PODLE JEDNOTLIVÉ KATEGORIE LEGENDY (datum od je v roce 2022)															
	KRPA	KRPB	KRPC	KRPE	KRPH	KRPJ	KRPK	KRPL	KRPM	KRPP	KRPS	KRPT	KRPU	KRPZ	ČR
DOTAZ		1							2		6	3	5		17
KAMION		1													1
KONTROLA	11		2	1							2	1			17
POLICISTA	1		1						1		1	1		1	6
LOUPEŽ		2		1							2	1			6
NÁSILÍ				2								1			3
POMOC	7	2	3		1			1	1	4	6	9	2	1	37
PRODEJ	1	1		1	1	1	1	1		3	2	1	3	1	17
PŘÍBUZNÍ					2	1	1	2	1		6				13
PŘÍJMY	7	1					1				2	3			14
SLUŽBY	4	12		3			1	1	4	1	4	10	1	3	44
SOUCIT		1		1		1	2	2			1	2	1		11
VLOUPÁNÍ				1											1
VNUCOVÁNÍ		2						1	1	1		7	3		15
VODA	1									1		3	1	1	7
VÝKUP		1													1
ZAPŮJČENÍ	4	1					1		1			4	3	1	15
ZDRAVÍ					1										1
ZNÁMÍ	12										2	1	1	1	17
BEZ LEGENDY	1	7	1	9		1			2	1	3	3	2	2	32
VNUK	5	6		1	1		2	3	2		1	1	3	4	29
ROK	54	38	7	20	6	4	9	11	15	11	38	51	25	15	304

Tabulka č. 2 znázorňuje rok 2022 za jednotlivá Krajská ředitelství policie a i zde je patrné, že nejběžnější legendou je VNUK a SLUŽBY. Počty skutků v uvedených tabulkách jsou součty trestných činů i přestupků.²⁴

²⁴ÚSKPV PP ČR, Odbor věcných gescí a statistik, AMOS a elektronické pomůcky/senior/prehled.php

Seznam použité literatury

Monografie:

- NĚMEC, Miroslav. Organizovaný zločin: aktuální problémy organizované kriminality a boje proti ní. Praha: Naše vojsko, 1995, ISBN 80-206-0472-3
- PhDr. BUDKA Ivan, Ph. D. Organizovaný zločin II, vyd. Praha 2006: Policejní akademie ČR, Ústav policejně bezpečnostních studií, Katedra kriminální, cizinecké a pohraniční policie
- STRAUS Jiří a kolektiv, Kriminologická metodika 2. rozšířené vydání, Plzeň: Aleš Čeněk s. r. o., 2008, ISBN 978-80-7380-124-3
- STRAUS, Jiří, PORADA, Viktor a kolektiv. Teorie, Metody a metodologie kriminalistiky, Plzeň: Aleš Čeněk, 2017, ISBN 978-80-7380-666-8
- KARABEC, Zdeněk. Účinnost k právním prostředkům boje proti organizovanému zločinu, Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1999, 1. vydání
- NĚMEC Miroslav, Kriminologická taktika pro policisty a studenty Policejní akademie České republiky, Praha: Abook, 2017 ISBN 978-80-906974-0-9
- KONRÁD, Zdeněk, PORADA Viktor, STRAU Jiří, SUCHÁNEK Jaroslav KRIMINALISTIKA, Kriminologická taktika a metodiky vyšetřování, str. 165-166 ISBN 978-80-7380-547-0
- DURDÍK Tomáš, ČÍRTKOVÁ Ludmila, VITOUŠOVÁ Petra, HÁKOVÁ Daniela, Zákon o obětech trestných činů, Komentář, č. 45/2013 Sb. § 4 odst. 4, ISBN 978-80-7598-109-7

Zákonná úprava:

- Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu, přijatá dne 15. 11. 2000 v New Yorku
- Usnesení Vlády České republiky ze dne 10. srpna č. 598 o Koncepti boje proti organizovanému zločinu na období let 2011-2014
- Národní strategie proti obchodování s lidmi v České republice na období let 2012 až 2015, schválená usnesením Vlády České republiky ze dne 18. dubna 2012 č. 282

- Úplné znění číslo 1491 Trestní předpisy. Vydání Praha Sagit a. s. podle stavu k 1. 6. 2022 ISBN 978-80-7488-530-3
- Zákon o Policii České republiky č. 273/2008 Sb., úplné znění včetně doplňků. Vydání: Praha Trivis, aktualizované vydání k 1. září 2022, ISBN 978-80-87451-70-0
- JELÍNEK Jiří a kolektiv, Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou, deváté vydání, Praha: Leges, 2022 str. 913 – 916 ISBN 978-80-7502-637-8

Elektronické zdroje:

- cs.wikipedia.org/wiki/Berdychuv_gang
- ZPPP č. 48/2014 čá. 55, část I. o stálém automatizovaném prostředku pro sběr, zpracování, exportování údajů AMOS – eSIÁŘ Sbírký
- ÚSKPV PP ČR, Odbor věcných gescí a statistik, AMOS a elektronické pomůcky/amos/index.php dostupné z intranetových stránek PČR
- ÚSKPV PP ČR, Odbor věcných gescí a statistik, AMOS a elektronické pomůcky/senior/prehled.php dostupné z intranetových stránek PČR

Seznam použitých zkratk

SKPV – Služba kriminální policie a vyšetřování

ÚOOZ – Útvar pro odhalování organizovaného zločinu

ÚOKFK – Útvar odhalování korupce finanční kriminality SKPV

ÚZČ – Útvar zvláštních činností

ÚSČ – Útvar speciálních činností

ETR – Evidence trestního řízení

ZPPP – Závazný pokyn policejního prezidenta

Seznam grafů a tabulek

Graf č. 1 počty trestných činů páchaných na seniorech za roky 2021 – 2022.....	43
Graf č. 2 počty objasněných trestných činů za roky 2021 – 2022.....	44
Graf č. 3 objasněnost trestných činů za roky 2021 – 2022.....	44
Tabulka č. 1 podle jednotlivé kategorie legendy za Krajská ředitelství za rok 2021.....	45
Tabulka č. 2 podle jednotlivé kategorie legendy za Krajská ředitelství za rok 2021.....	46